

zasluži ostre kazni s šibo, tak otrok krađe, in kdor krađe, tat je, ničvreden človek, ki izgubi vso čast in ljubezen pri Bogu in ljudéh.

Babica je vse dobro razumela, kar je dedek čital iz novin. Pogledala je Anico, in na njeno začudenje, držala je Anica roki v žepu in se jokala.

„Čimu se jokaš, Anica?“ vpraša jo babica ljuбезnivo.

„Oh, deklica, ki je ukradla jabolko“ . . . govorila je Anica z jokajočim se glasom . . .

„Smili se ti, kaj nè?“ vpraša jo babica.

„Nè, nè — ona deklica“ . . .

„Nù, kaj je z ono deklico?“

„Ona je ravno taka, kakeršna sem tudi jaz,“ reče Anica, udari v jok, meče sladkor iz žepa ter se spusti babici v naročje.

„Kaj? Ona je taka, kakeršna si ti?“ začudi se babica, in začudi se tudi dedek.

„Dà, dà, tudi jaz sem vzela skrivaje po več koscev sladkorja iz sladkornice, tudi jaz sem kradla“ . . . joka se Anica.

Ded je prenehal s svojimi novinami. Babica ga je pohvalno pogledala in se mu prijazno nasmijala, Anica pa je obljubila, da ne bode nikdar več niti najmanjše stvarce skrivaj vzela.

„Ali vidiš, Anica,“ reče jej dobrohotni dedek, „morda bi tudi tebe danes ali jutri kaj tacega zadelo. Čuvaj se tatvine, ker je tatvina velik greh, ki človeka sramoti pred Bogom in ljudmi ter ga izobčuje iz vsake poštene družbe.“

Odslej ni Anica nikoli več brskala po sladkornici. Ko je dobri dedek po kosilu popil črno kavo, zaprla je Anica sladkornico ter jo spravila sè skudelico in žličico vred v omaro.

Ko je šla pozneje v šolo in je vže dobro čitati znala, večkrat je iskala po dedovej omari onih starih novin, da bi našla ono vest, katera jo je tako hitro pripeljala na pravi pot, ali nikoli in nikjer jih ni mogla najti.

Poboljšala se je Anica, in v njeno pohvalo je morda izginila tudi iz novin ona vest, ki jo je nekdaj čital njen dedek.

Lj. T.

Iz naše vasicе.

(Piše —è.)

I.

Am bi, kakor zopet k tebi! Gledal sem velikanska mesta, obiskoval prijazne tržiče, sprehajal se po malih in velikih vaséh, a srcé pripeljalo me je zopet nazáj v domačo vasico. Saj vender nimam ničesar občudovati — nekoliko malih hišic, katere so se razpovrstile, kakor da bi je veter znosil skupaj po rebru našega hriba, kateri pa tudi ni Triglav, in pa mala, bela cerkvica dobi se tudi še kje drugje in vender sem si želel le domóv, le domóv. A ko sem zagledal našo

vasico, oj tedáj zdelo se mi je, kakor da sem na visokej gori in da občudujem čarobno, povsem neznano deželo in vender sem gledal le na ono nekoliko razsejanih hišic in na belo cerkvico, kar sem pa vže toliko in tolikokrat videl. In vender sem gledal rad in dolgo!

Hm, domači kraj je le domači kraj, ali ne prijatelji mladi? Saj ste morda tudi vže vi bili v bližnjem mestecu, katero v mnogem nadkriljuje vašo vas in vender niste li si želeli zopet nazaj? Človeka veže na domači kraj največ spominov, zato mu je pa tudi tako ugoden in drag. Jaz vedno le tako mislim, da kdor ne ljubi svoje domače vasi, ne more ljubiti niti svoje domovine in mislim, da se ne motim. Zapomnite si to, čitatelji moji ljubi!

Precej med prvimi hišami naše vasi, če ste prišli od zdalej, stala je, in še stoji Robasova lesena hiša. Mnogo spominov veže me na to staro, osivelo zgradbo, katera se kar zgubi mej visokimi tepkami in košatimi jablanami. Odkar pomnim, bival je ondù Robasov Jože; možiček ni star ni mlad. Zarujavelo, skoraj začrnelo nagubano lice bilo mu je vedno jednako in kadar sem ga videl, zvečil je tobak. To ravno ni lepa niti zdrava navada, tudi on ni bil ravno lep, vender bil mi je možiček mil. Kolikokrat pritekel sem ob poletnih večerih k njemu, ko je sedel na drvih pred hišo in zvečil tisto strupeno rastlino in poslušal sem ga z nekim spoštovanjem, ko mi je pripovedoval razne pripovedke. Gospodar ni bil, tudi hlapec ne, le toliko vem, da je pri Robasovih bival in tudi Robasovo živino pasel. Dokler sem bil še manji, prinesel mi je večkrat kako malenkost iz paše domóv, recimo: lepo pečeni klas, konopni korobač (bič) ali pa brinjevo ali brezovo bičišče, drugikrat pa zopet kakega dolgorogega rogača, kateremu sem napravil voziček iz škattljice od žveplenek, ali pa tudi mladega kósa, katerega sem hranil dolgo časa, dokler mi ni revček ali poginil, ali pa zginil v požrešnem želodci sosedovega mačka. Pa saj mi ni nosil zamán, jaz sem mu pa donašal ostanke smodek, katere sem pobral po svojem očetu, ali pa pri drugih gospodih. Kratko malo bilo je mej nama staro prijateljstvo, katero se je pa utrdilo mnogo bolje, ko sva postala továriša.

To je bilo pa takó! Robasov Jože bil je pastir, a jaz sem polagoma tudi prišel do pastirske časti. To pa ni bilo tako lahko, ker se za to zahteva vže nekoliko starosti, velikosti, samosvesti in pameti, saj stariši ne pusté tako kmalu takega frkolinca, kakoršen sem bil jaz, samega od hiše. Bil je namreč velik korak v mojem življenji, kó sem postal iz brezposlenega, brezskrbnega otročaja, pastir naše lepe, rudeče-belo pisane liske — toraj nekaka oseba v naši družini. Oj da ste me videli, kako ponosno sem pokal tedáj za našo lisko z bičem, ko sem jo gnal skozi vas. In kam naj bi se podal, če ne na hribec, kjer je navadno pasel Robasov Jože.

„Vidiš ti njega!“ — dejal mi je, smijoč se — „kako se drži, kakor kak star pastir. Pa menda vender ne greš naprej!“ —

„Oj nè, tu ostanem, tu pri vas! Bodeva se saj kaj pomenila“ — hitel sem ponosno, kakor bi si bila jednake starosti.

„To pa to“ — mrmrljal je Jože, zvečil tobak in veselo vzprejel ostanke od smodek, katerih mu sem takrat prinesel precejšno število.

Lepo življenje sem imel na paši poleg Robasovega Jožeta. Vračal sem živino za njega in zá-se, pletel biče, prinašal drva, da sva pekla krompir in turšico, poslušal pripovedke, a ko se je približalo zlato solnčee vrhovom kočevskih gorá,

takrat sva gonila vsak svojo živino k deročej Kolpi in zvižgajoč in pokajoč z biči vrnila sva se ob mraku zadovoljna domov.

Presrečni óni dnevi! Mala, živahna glavica polna domišljije, znala je še za drugi, čarobnejši svet, svet o katerem nam pripovedujejo narodne pripovedke in bajke. In Jože, Robasov Jože, ta stari, nagubani, zarujaveli možiček, kakor da bi se bil tudi on z mano odpotil v óne čarobnejše kraje. Oba sva bila zadovoljna, oba srečna!

Tjà na hribec, kjer sva midva največkrat pasla, priletele so večkrat vrane, posebno, ko je sosedna turšica zoréla, da lepše ni mogla. Znete, kako sva ime-novala te sitne vrane? Nič drugače jih nisva zvala, kot turške kokoške. V duhu sva si ustvarila veliko turško cesarstvo, na daljnem, daljnem jutru, kjer solnce vzhaja in kamor priteče čez dolgo let ravno ta Kolpa, v katerej sva napajala midva najino živinico. Turški car je živel tudi v najinej domišljiji, ali le po onej sliki na vratih našega trgovčiča, katera je kazala bradatega, sivega Turka v rudečej obleki, z dolgo pipo v ustih in skledčico kave pred seboj, sedečega na dragocenem pregrinjalu prav po turško. On je stanoval v dragocenem zlatem gradu na bregu brezmejnega morja, in tjà, mislim, letele so tudi najine črno-sive kokoške, ko so se nazobale rumene turšice. Pri nas so se odebelile, a potlej so odletele na Turško, tam so jih polovili, oskubli in dali turškemu cesarju za kosilo. Nù, če je turški cesar res tako strašen — mislil sem si — kakor je strašen na vratih pri našem trgovčiči, oj tedaj ne bi bilo pač nič nenavadnega, če bi kar najedenkrat pohrustal surovo vrano. Rad bi ga gledal, ali le od strani, ker če bi me pogledal, znam, da bi precej umrl.

Še jednega dogodka iz ónih dnij ne bodem pozabil. Bil je pri nas tuji gospod. Po obedu prinesel je iz žepa majhno úsnijato posodico, odprl jo, vzel droban papirček in tobaka, kateri pa je bil takó lepo rumen in fino izrezlján, kakor ré-zanci moje matere, katere nam je napravila ob velikih praznikih, dejál na papirček, zavil nekako hitro, oslinil in lična smodčica je bila narejena. To mi je bilo povšeči. Še ónega popóludne zrezal sem nekoliko ostankov od smodek, katere sem imel spravljene za Jožeta, odrezal nekoliko pisalnega papirja, vzel žveplenek, pa hajdi na pašo malo preje, ko sem vedel, da še Jožeta ondù ne bode. Danes bodem pa tudi jaz gospod, dejal sem ponosno, sedel v senco, vzel zavitek in hitro zmotal malo smodčico. Res mi ni hotela slina precej držati, nazadnje mi se je pa vender posrečilo, zažgati nerodno skrpano smodčico. — „To je veselje!“ — vzkliknil sem in spustil nekoliko prav debelih dimov. — „Hm, baš takó pušim, kakor oni go-spod!“ — pristavil sem in se stegnil po mehkej travi, kolikor sem bil dolg in širok. Nù, moj ponos me je skoraj minil. V glavi se mi je začelo tako nekako čudno vrteti, da h krati nisem videl ničesar in kar zaspal sem. Ne vém, če sem dolgo spal, ali nè, najedenkrat me nekdo rahlo strese.

„Ti si mi lep pastir, ti — tukaj smrčiš, da se zemlja trese — a krava dela kvaro.“

Bil je Jože.

„Nikdar ne bom več pušil, nikdar več!“ — vzkliknil sem in si mël zaspane oči. In še tedaj vrtelo se je vse okolo mene.

„Ti, pa pušil?“ —

„Poskušal sem, tako kot óni gospod!“ — dejal sem in povedal Jožetu ves dogodek.

„Oj ti bedaček mali, ti!“ — pokregal me je Jože in mi povedal, da je óno vse drugačen tobak in papir. Zdaj mi je bilo jasno, saj je bil oni tobak tako lepo rumen, kakor cvetje.

Še več drugih dogodkov znal bi povedati iz najinega življenja na paši, vender preobširno bi bilo, da vse naštevam. Povem naj le še jedenkrat, da mi je bilo ono življenje lepo, veselo.

Pasel sem še dolgo z Jožetom svojo lisko. Naposled sem pa moral zapustiti tudi njega in hribec in lisko. Bilo mi je težko, ali stariši so tako velevali, moral sem v mesto.

Vsakega leta sem prihajal domóv na počitnice, vsakega leta obiskal sem svojega znanca Robasovega Jožeta. Možiček je bil vedno enak, ogorel, naguban, suh in zvečil je še vedno tobak, kakor poprej. Ko sem v šolah vže nekoliko naprej zlezal, prinesel sem mu večkrat tudi po nekoliko zavitkov tobaka. To so bili prazniki v njegovem življenji.

Nekoč se je pa vže itak suhi Jože začel še bolj sušiti. Nič drugega ga ni bilo, kakor tista rujava koža in pa kosti. Ko je dihal, slišalo se je, kakor bi raztegoval kako staro harmoniko, nič mu ni dišalo, a tobak je še vedno zvečil. „Pusti tobak!“ — dejali so mu.

„Ej tobaka pa nè, tobaka!“ — migal je z glavo Jože.

Ob sv. Mihelu sem ga zadnjič obiskal. Prinesel sem mu pet zavitkov tobaka in ga vprašal, kako je?

„Hm, prišla je smrt po te suhe kosti!“ — dejal je in strastno stegnil roko po ónem tobaku. — „Še turške kokoške mi ne bi dišale“ — pristavil je smijoč se. — „Le ta le tobak mi še tekne, ta le tobak.“ —

Poslovil sem se čez dobro uro.

Ob sv. Lukeži so mi pisali od doma, da je umrl Robasov Jože — moj stari znanec in prijatelj — — —

II.

In tudi ti, košata, grčasta črešnja tam na koncu Mihovega vrta še rasteš, cveteš in rodiš! Pač je dobro znal stari Miha, ko te je sadil in cepil za oni zlati prigovor slovenski:

„Jablane, hruške in druge cepé
Cepi v mladosti za stare zobé.“

Pač je pozobal vže marsikatero rudečo črešnjo sè svoje gojenke in še jo bode, če poživi, ali meni se vse takó zdi, da ga bodeš še preživela, če te ne poruši zgodnji sneg ali pa kaka druga nezgoda zadene. In tudi jaz sem stari znanec tvoj, ali morda nè, mila moja črešnjica? Ej, spoštujem te vže od nekdaj. Špoštujem pa še boljše tvoj rudeči sad. Ali ni morda res? Se li še spominaš ónega dogodka? Še? Ali ne bi bilo morda boljše, če molčiva obá? Ej, pa saj se nama ne more nič več hudega pripetiti. Torej, da povem? — — —

Po šoli je bilo menda. Mežnarjev Tine, Šaškov Jurijček in jaz smo jo mahali ponosno proti dómu, saj ni bilo v šoli nič hudega, ker smo dobro znali. A pot

nas je peljala naravnost mimo tebe, oj stara črešnja. Zlato solnčeece je uprlo vá-te svoj zlati obrazek, poljubljevalo ti vsako peresce, a rudeče črešnjice so se zibale na dolgih pecljih in upirale v nas svoja cvetoča okrogla ličeca, kakor bi hotele reči: — „O jej, kakó smo sladke, kakó smo zrele! Kar raztopile bi se v ustih!“ —

A tudi mi smo to znali.

„Joj, da nam je ónih črešnjic!“ — vzkliknil sem.

„Dišale bi!“

„Dišale, dišale, pa ne nam!“

„Zakaj pa ne nam, saj imamo mi tudi zobé in želodček!“

„Veste kaj, splezajmo gôri, saj ni nobenega blizu in kaj za to, če jih vsak kakih petdeset pozobljemo. Saj je črešnja polna, da ne more biti bolje. Zlezimo gôri!“ —

„Zlezimo gôri, zlezimo gôri!“ — vpili smo drug za drugim.

Ej, ali črešnja je bila visoka. Kdo spleza gôri? Kdo drugi nego jaz? To-váriša sta mi z združenimi močmi pomagala. Prislonila sta se k deblu, jaz pa gôri na njihov hrbet, potem pa gôri od veje do veje, kakor veverica. Prišedši gôri, trgal sem rudeče črešnje, deval jih v usta, v žepe in metal jih tovarišema doli.

„To ni nič!“ — oglasil se je zdolej Šaškov Jurijček — „midva, ostaneva doli gladna, če ne bodeš več metal doli.“

„Moram vender tudi nase misliti!“

„Ej, pa splezajva še midva gôri!“ —

In ni dolgo trajalo, bili smo vsi trije na črešnji in zobali, kakor trije drozdi sladke črešnje. To so bile dobre, mislil sem si, da jih ne bode nikdar dosti!

Kaj pa je to?

Začul se je šum ob meji in pod črešnjo je stal stari Miha sè svojim kosmatinčkom. Dobra žival je glasno lajala in se vzpenjala na črešnjo, stari Miha držal je pa v roki dolgo brezovo šibo in pretil nam gôri na črešnji.

„Torej sem vas vender jedenkrat ulovil, sraópérji vi nadležni, kdo vam je pa ukazal obirati moje črešnje, kdo? Koliko pa dobite na dan? Pridni ste pa res, pridni, kakor vidim; nù bodem pa tudi bolje plačal. Ali jo vidite?“ — dejal je in zavihtel proti nam sè šibo.

„Vidimo jo, oče, vidimo, a tista ne bode za nas!“ — zasmijali smo se mi poredneži gôri na črešnji, dobro vedoč, da staremu Mihu njegove noge več ne pripusté, da spleza na črešnjo. Odločili smo počakati na črešnji toliko časa, da se Miha naveliča čakati pod črešnjo, ali pa, da nas kak drug slučaj ne reši.

„Za koga pa, če ne za vas? Saj ravno za vas sem jo namazal. To vam bodem hlače izprašil, saj je potreba. Le berite črešnje, le berite, sladke so, jaz vas pa tu doli počakam“ — dejál je mož, šaljivo se vsedel v travo, napolnil si pipo tobaka in jo počasi zažgal. — „Saj mi se nikamor ne mudi, nikamor, vi tički moji!“ —

„To ga imaš!“ —

Kaj takega se nismo nadejali! Hitro nam je minul tek po črešnjah in šala. Pobegniti ni nam kazalo, kosmatinček in brezova šiba priklenila sta nas na drevó, a zopet na črešnji nismo mogli ostati; kaj bi bilo domá, če nas ne bi toliko časa

bilo. Treba je z živino na pašo, a če nas o pravem času domov ne bode, znali smo vže, kaj nas čaka. Tu šiba, doma šiba. Klek-naj se obesi, bolje jih je dobiti samo jedenkrat — in se udati staremu Mihi.

„Kume, saj nas ne bodete?“ — začel sem jaz.

„Jaz nè, nego moja roka“ — smijal se je Miha.

„Črešnje so bile vender tako lepe, a mi lačni!“ — nadaljeval sem s kolikor mogoče milim glasom.

„Saj je moja brezovka tudi lačna!“ —

„Kume, saj me ne bodete preveč?“ — vprašal sem, dobro vedoč, da nam brezovka ne otide.

„Samó toliko, da se bode poznalo!“ —

„O joj!“ — vzkliknili smo vsi trije. — „A koliko dobi vsak?“ —

„Kolikor črešenj je pozóbal!“ —

„Ubili bi nas! Kume, vsakemu dve mastni bode dosti!“

„Petnajst!“

„Nè, kume, nè, to bi bilo preveč! Tri!“ —

„Deset!“ —

„Nè, kume, dragi kume nè! Nè bodedo nikoli več!“

„Naj se pes obesi, vsak po štiri dobite, pa takój doli!“

„Ali ne bodete nikomur povedali!“ — ugovarjali smo, dobro vedoč, da dobimo doma še jedenkrat mazila, če izvedó staríši, da smo krali črešnje.

„Povedal pa ne bođem nobenemu, če bode le kosmatinček molčal.“

„Potem je pa vže dobro!“ dejal sem jaz in se spustil pokorno prvi z črešnje.

„Tu le sémkaj stopi!“ — dejal je stari Miha in postavil sem se poleg njega.

Moja tovariša sta me posnemala in skoraj smo se vsi trije prav pokorno tresli pred našim sodnikom. — „Ti si največji tiček, ti dobiš prvi, pojdi sem!“ — dejal je, in jaz sem pristopil, a moje zakrpane hlačiice so prišle v prav ozko dotiko z brezovo šibo starega Mihe. Takó je bilo tudi s tovarišema.

„Za danes bode dosti jedna, da-si ste jih več zaslužili, poredneži vi! To, kar ste danes storili, ni bilo v redu, to je bila tatvina in veste, da je krasti greh. Ali mi obljubite slovesno, da ne bodete nikdar več kaj takega storili?“ —

„Obljubujemo! obljubujemo!“ —

„Dobro, jaz vam verujem. Jutri po šoli pa pridite zopet k meni. Takó, zdaj idite!“ —

In šli smo povešenih očíj.

Drugega dne po šoli smo prišli k staremu Mihi. Ali uganete, kaj je bilo? Šli smo na vrt k starej črešnji.

„Na črešnjo zlezite in zobljite vi razposajenci, vi! Saj črešnje rad dam, samó krasti jih ne smete!“ — smijal se je stari Miha. Bil je dober starček to. —

Onega popóludne in pa tebe stara črešnja spomnil sem se mnogokrat, bila sta mi dober nauk za vse moje življenje. Hvaležen sem vama!

